

Павле МИТРЕСКИ

СЛАВОСПЕВ НА СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ ПО ПОВОД 1000 - ГОДИШНИНАТА ОД МОРАВСКАТА МИСИЈА

Во одбележувањето на илјадагодишнината од Моравската мисија на Светите Кирил и Методиј видна улога идиграл и Валтазар Богишиќ, кој од февруари 1863 год. па до крајот на 1869 год. работел во Дворската библиотека во Виена и тоа како специјалист за совенскиот дел, бидејќи ги познавал сите словенски јазици.¹ Валтазар Богишиќ, преку своите пријатели и соработници познати интелектуалци од словенските народи и пошироко од Европа, прославата на илјадагодишнината од Моравската мисија ја популаризирал. Многу од нив ангажирал да ја организираат прославата во нивната земја. Неѓу нив е и Медо Пуциќ. Тој е познат дубровнички писател од XIX век. Него го ангажирал да напише песна посветена на светите Кирил и Методиј.²

Во преписката меѓу Богишиќ и Пуциќ што се чува во Богишиќевиот архив во Цавтат, се наоѓа песната „СЛАВОСПЕВ НА

---

¹Валтазар Богишиќ, Изабрана дела и Општи имовински законик за Црну Гору, во редакција и приредувач проф. д-р Јелена Даниловиќ, Београд 1986 мс. 8-9. Забелешка: Валтазар богишиќ (1834-1908) спаѓа во редот на најпознатите југословенски научници од XIX век, а посебно од правната, историската и етнологска наука. Бил човек со голема и необижна научна ерудиција. Долго време бил професор на Правниот факултет во Одеса. Посебно ги проучувал обичаите кај Јужните Словени, законодавството, етнологијата, политичката историја и др. Соработувал во бројни списанија не само на Балканот, туку и во Европа. Прв ги поставил темелите на правната историја кај Јужните Словени. Добил и големо меѓународно научно признание. Станал член на повеќе академии во Европа. Неговата родна куќа во Цавтат, кај Дубровник претворена е во музеј, во која можат да се најдат илјадници документи и многу ретки оригинални книги, ракописи и др. музејски предмети.

²Медо Пуциќ (1821-1882), писател, научник и политичар роден е во дубровничко аристократско семејство. (Мала енциклопедија, Београд, 1959, стр. 378).

СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ“.³ Авторот на текст е Модо Пуциќ, а на музиката унгарскиот композитор Франц Лист.⁴ Нејзиниот целосен текст (во превод на македонски јазик од Славе Банар) и нотен запис е следен:

---

³Богишиќев архив, Цават, кај Дубровник, ракопис и преписка бр. 131.

⁴Ф р а н ц Л и с т (1811-1886), унгарски композитор, клавирист и диригент, е еден од највлијателните и најистакнатите музичари во своето време. (Мала енциклопедија, Београд, 1959. с. 773).

С Л А В А
НА СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ

Да ја славиме славно Словени
Илјадата година
Откако народот премина
Под славниот крст знаменит.
Слава на солунскиот пород
Слава на Кирил и Методиј!
Слава!

Со мудрост човечка богати
Од вишната десница избрани
Од племето меѓу поганите
Пламнаа светите два браќа
Слава...

Од Цариград тргнаа,
Бугарите, Србите, Моравите
Кон Христовото стадо да ги принесат,
Под умен јарем ги стегнаа.
Слава...

Првата нука на Спасителот
Со словенска буква ја облекоа,
Божјата служба ја читаа
Со зборови познати на народот
Слава...

Ги протера владиката Германец
И за кривоверство ги обвини,
Римскиот Папа го укори
Им ги призна делата големи
Слава...

За Владики Рим ги постави
Над словенските народи
Со сопствени зборови Господа
Словенот нека го прослави
Слава...

Црквата прекрасно те дотера
Свети јазику словенски!
Крај грчкиот, до латинскиот
За божја книга те удостои
Слава...

Блажени браќа! Словените
Сега пред Бога ги распарчувате
Милост испросете им
Едно стадо да постанат
Слава...

За слава, слава да кликнеме
На Отецот со синот и Духот
На тројцата со слава трострука
Сега и дојде да ги славиме
Слава на солунскиот пород!
Слава на Кирил и Методиј!
Слава!

Песната на Пуциќ и композицијата на Лист се печатени во Дубровник во Литографскиот завод и на книжарата на В.Лаиновиќ во Дубровник, но нема година на издавањето.⁵ Оваа композиција е изведена за првпат во Рим. Тоа може да се констатира врз основа сочуваниот оригинален текст на песната, во која на крајот од песната, во забелешката пишува: „Илјадагодишната сага на Кирил и Методија, црковен славоспев, што е испеана во словенскиот храм Св. Јеролим, во Рим, на 5 јули 1863 година, а е компонирана од славниот составувач (композитор) Франц Лист-Угрин (Маџар)“.⁶ Овој податок зборува дека прославата на 1000-годишнината од Моравската мисија во Рим била мошне свечано и богато одбележена.

Во чест на ова славје дубровничкиот графичар - уметник Петар Манчун изработил слика бакрорез посветена на Св. Кирил и Методиј.⁷ Овој уметник до смртта живеел и работел во Рим. Долго време соработувал со Валтазар Богишиќ, што може да се види од богатата сочувана нивна преписка.⁸

Професорот Властимир Перишиќ, кој прв ја пронајде композицијата од Франц Лист, напишана и компонирана во чест на 1000 - годишнината од Моравската мисија на Светите Кирил и Методија, бил пријатно изненаден. Според неговите зборови, оваа композиција има голема важност и покрај тоа што „во нотните текстови има неколку грешки, што е очигледно дека при печатењето нотите не ги средувал некој музичар, но тоа, не ја намалува вредноста на овој документ“⁹, којшто го приложуваме кон текстот.

Изнесените податоци, недвосмислено укажуваат дека за цивилизираниот свет, браќата Кирил и Методиј, со ширењето на словенското писмо и нивната Моравска мисија, одиграле огромна улога и за вечни времиња го задолжиле човештвото.

---

⁵Факултет за музичка уметност, Београд, Библиотека, Инв. бр. 11. 485. Овој податок го добив со посредство на познатиот и ценет белградски проф. Властимир Перишиќ, за што и при оваа прилика посебно му благодарам.

⁶Богишиќев архив, Цавтат-Дубровник, ракопис, бр. 131.

⁷На истото место. Забелешка: Петар Манчун (1803-1888) е графичар роден во Дубровник. Учел и живеел до смртта во Рим, работејќи на бакар слики од познати уметници (Мала енциклопедија, Београд, 1959, с. 28-29.

⁸Богишиќев архив - Цавтат, шреписка меѓу Богишиќ и Пиетро Манчун.

⁹Писмо од проф. Властимир Перишиш, доставено до авторот на 2.2.1990.